

Den 21. juni 2018
MFVM 554

GRUNDNOTAT TIL FOLKETINGETS EUROPAUDVALG

om Kommissionens forslag om EU-miljømærkekriterier for produktgruppen smøremidler (komitesag)

KOM-dokument foreligger ikke

Resumé

Kommissionen har fremlagt forslag om reviderede EU miljømærkekriterier for produktgruppen smøremidler (komitesag). Forslaget har hjemmel i Europa-Parlamentets og Rådets forordning 66/2010 af 25. november 2009 om EU-miljømærket. Forslaget opstiller reviderede miljøkrav til smøremidler, der skal mærkes med EU miljømærket, Blomsten. Forslaget forventes til afstemning den 29. juni 2018 i Kommissionens forskriftudvalg for EU's miljømærke. Forslaget vurderes at påvirke beskyttelsesniveauet positivt, idet forslaget indeholder en række stramninger i forhold til de eksisterende miljømærkekriterier. Forslaget vurderes ikke at have væsentlige økonomiske og administrative konsekvenser for stat, regioner, kommuner eller erhvervslivet. Regeringen agter på den baggrund at støtte forslaget.

Baggrund

Kommissionen har fremlagt forslag om reviderede EU miljømærkekriterier for produktgruppen smøremidler.

Forslaget er fremsat med hjemmel i artikel 8, stk. 2 i EU miljømærkeforordningen nr. 66/2010.

Forskriftudvalget træffer afgørelse i sager om miljømærkekriterier efter forskriftprocedure med kontrol (artikel 5a i Rådets afgørelse 1999/468/EF, som ændret ved Rådets afgørelse 2006/512 af 17. juli 2006), jf. art. 16, stk. 2 i miljømærkeforordningen. Hvis der i komiteen er kvalificeret flertal for et forslag, udsteder Kommissionen beslutningen, når Parlamentet har gennemført en legalitetskontrol af forslaget indenfor tre måneder. Opnås der ikke kvalificeret flertal i komiteen, forelægger Kommissionen sagen for Rådet og underretter samtidig Europa-Parlamentet. Hvis der i Rådet er kvalificeret flertal imod et forslag, skal Kommissionen behandle sagen på ny. Vedtager Rådet forslaget med kvalificeret flertal eller udtaler Rådet sig ikke inden en frist på højst to måneder, kan Kommissionen udstede beslutningen, når Parlamentet har gennemført en legalitetskontrol af forslaget inden for fire måneder fra Kommissionens forelæggelse.

Forslaget forventes sat til afstemning i Kommissionens forskriftudvalg for EU's miljømærke, Blomsten den 29. juni 2018.

Formål og indhold

Det foreliggende beslutningsforslag indeholder forslag til reviderede kriterier for tildeling af EU-miljømærket til smøremidler (-olier). Der er tale om en mindre tilpasning af kriterierne med henblik på at gøre kriterierne mere anvendelige og øge udbredelsen.

Det tidligere krav om et minimumsindhold af fornybare råvarer er blevet erstattet med et krav om beskrivelse af den fornybare råvares type, oprindelse og andel i produktet, og i tilfælde af brug af palme- eller palmekerne olie, så skal minimum 100 % være certificeret efter RSPO eller lignende certificeringsordning.

Det ændrede krav skal ses i lyset af, at mineralske og syntetiske smøremidler i flere tilfælde kan have bedre kvaliteter i form af ydeevne og holdbarhed, fremfor smøremidler af fornybare råvarer. Omvendt er mineralske og syntetiske smøremidler typisk mindre bionedbrydelige og mere giftige, men anvendes typisk også i mere lukkede systemer, hvor der ikke er et decideret tab eller spild til omgivelserne, og hvor olien kan opsamles og regenereres til nyt smøremiddel.

I forslaget til reviderede miljøkrav er der derfor opstillet skrappe krav til bionedbrydelighed og lavere giftighed, hvor der er et tab til omgivelserne (for eksempel kædesavsolie), hvilket vil fremme brugen af fornybare råvarer. For smøremidler til brug i lukkede systemer og med ingen eller meget lille spild til omgivelserne, er der derimod stillet større krav til ydeevne, kvalitet og holdbarhed fremfor krav til bionedbrydelighed og lavere giftighed.

Med revisionen af kriterierne sigtes, der især mod at reducere skader på miljøet eller risici relateret til brugen af skadelige smøremiddelprodukter, samt at begrænse eller substituere:

- stoffer, som vanskeligt nedbrydes i det naturlige miljø.
- stoffer som er farlige for vandlevende organismer og menneskets sundhed.

Der er tale om 3. generation af kriterier. Der er på EU-plan 105 licenser fordelt på 398 forskellige smøremidler. Der er ingen danske licenser.

Miljøkrav

Produktgruppen *smøremidler* er inddelt i 3 grupper:

1. Accidental loss Lubricants **ALL** (smøremidler som kun tabes ved uheld), som bl.a. omfatter hydraulik olier og lukkede gearolier systemer.
2. Partiel loss Lubricants **PLL** (smøremidler som delvist forbruges i processen), som bl.a. omfatter 2-taks olier og midlertidig rustbeskyttelse.
3. Total loss Lubricants, **TLL** (smøremidler som forbruges i processen), som bl.a. omfatter kædesavsolie, ståltovssmøremidler og støvnrørsolier. Der er tale om smøreolier, hvor olien ikke er i lukkede systemer og der sker et spild til miljøet ved brug. Ny olie tilføres i takt med at den forbruges.

Miljøkravene varierer fra gruppe 1 til 3, og er typisk skrappe for TLL/PLL smøremidler (til brug i åbne/halvåbne systemer med spild) end ALL smøremidler (til brug i lukkede systemer uden spild). *Udover* nedenstående krav om *begrænsning af farlige stoffer*, så skal et EU miljømærket smøremiddel tillige gennemgå test for akvatisk giftighed (økotoksicitet), jf. relevante ISO eller OECD test for akvatisk giftighed:

Et smøremiddels giftighed vurderes ud fra enten akut akvatisk giftighed eller for kronisk (langvarig) akvatisk giftighed, og kan testes på enten det færdige produkt eller for hovedkomponenterne i produktet (komponenter der indgår med 0,10 % eller derover).

Begrænsning af farlige stoffer. Produktet skal udformes med henblik på substitution af farlige stoffer eller blandinger, der kan klassificeres (inkl. selvklassificering) som giftige, kræftfremkaldende, mutagene eller reproduktionstoksiske (CMR 1A, 1B, 2), sensibiliserende eller miljøfarlige, og som udløser en fareklassificering af det endelige produkt.

Mere specifikt gælder, at kemiske stoffer med nedenstående egenskaber ikke må forekomme i koncentrationer højere end de angivne:

Maksimalt 0,010 %:

- Stoffer, der i EU's REACH lovgivning, artikel 57, og defineres som *særligt problematiske stoffer* (SVHC)
- CMR stoffer (kategori 1A, 1B og 2)
- Akut giftige stoffer (kategori 1 og 2)
- STOT stoffer – specifikke målorgan giftige stoffer – (kategori 1 og 2)
- Stoffer klassificerede som H334 (kan forårsage allergi- eller astmasymptomer eller åndedrætsbesvær ved indånding)
- Stoffer klassificerede som H335 (kan forårsage irritation af luftvejene).

Det halve af den koncentration, der udløser fareklassificering af det endelige produkt:

- Stoffer klassificerede som H317 (kan forårsage allergisk hudreaktion)
- Stoffer klassificerede som H400 (meget giftigt for det akvatiske miljø)
- Stoffer klassificerede som H410 (meget giftig med langvarige virkninger for vandlevende organismer).

Den koncentration, der udløser fareklassificering af det endelige produkt:

- Akut giftige stoffer (kategori 3)
- H411 (giftig for vandlevende organismer, med langvarige virkninger)
- H412 (skadelig for vandlevende organismer, med langvarige virkninger)
- H413 (kan forårsage langvarige skadelige virkninger for vandlevende organismer)

Begrænsning af øvrige særlige stoffer. Følgende stoffer må ikke indgå i det miljømærkede produkt (over 0,010 % af det færdige produkt):

- Stoffer fra EU's liste over prioriterede stoffer (bilag X i EU's Vandrammedirektiv, 2000/60/EF, og opført i bilaget til Europaparlamentets og rådets beslutning 2455/2001/EF), og OSPAR konventionens listen over kemiske stoffer (version 2007).
- Organiske halogenforbindelser og nitritforbindelser
- Metaller og metalforbindelser, med undtagelse af natrium, kalium, magnesium og calcium. (I tilfælde af fortykkelsesmidler må der anvendes lithium- og/eller aluminiumforbindelser op til de koncentrationer, der er afgrænset ved andre kriterier i produktgruppen).

Bionedbrydelighed og potentiale for bioakkumulering. Indholdet af ikke-bionedbrydelige stoffer begrænses, for eksempel i TLL smøremidler, hvor minimum 95 % af indgående ingredienser skal være bionedbrydelige under iltrige forhold (dvs. let bionedbrydeligt). Resten af stofferne i TLL smøremidlet må så ikke være bioakkumulerbare (med mulighed for ophobning i fødekæden). I alle kategorier af smøremidler må maksimalt 0,1 % af ingredienserne være ikke-bionedbrydelige og samtidigt bioakkumulerbare.

Fornybare råmaterialer. Fornybare råvarers oprindelse og andel skal beskrives og dokumenteres. Hvis der indgår ingredienser som kommer fra palmeolie, palmekerne olier eller derivater derfra skal minimum 100 % af disse komme fra certificerede bæredygtige råvare. Certificeringen skal ske af

uafhængige tredje partordninger, og systemet skal have bred repræsentation af blandet NGO'er, industri og regeringer (for eksempel RSPO, *Roundtable on Sustainable Palm Oil* eller tilsvarende).

Emballage. Hvis emballagen består af plast, så skal minimum 25 % af dette stamme fra genanvendt plast. Hvis produkterne markedsføres til forbrugere, skal emballagen inkludere en dispenser som reducerer spild.

Europa-Parlamentets udtalelser

Europa-Parlamentet vil få forelagt sagen som et led i forskriftproceduren med kontrol med henblik på legalitetskontrol.

Nærhedsprincippet

Der er tale om en gennemførelsesforanstaltning til en allerede vedtaget retsakt. Det er derfor regeringens vurdering, at det følger heraf, at forslaget er i overensstemmelse med nærhedsprincippet.

Gældende dansk ret

Miljømærkeordningen er frivillig. Beslutninger om miljømærkekriterier i medfør af EU's miljømærkeforordning er direkte gældende i EU medlemslandene.

Konsekvenser

Forslaget indebærer ingen ændringer i danske love og/eller bekendtgørelser. Forslaget vurderes ikke at have væsentlige statsfinansielle konsekvenser. Forslaget vurderes ikke at have væsentlige erhvervsadministrative konsekvenser. Kommissionen redegør ikke for de økonomiske konsekvenser i ændringsforslaget til Kommissionsbeslutningen, men forslaget vurderes ikke at have økonomiske og administrative konsekvenser for stat, regioner og kommuner. Forslaget skønnes at have positiv virkning for beskyttelsesniveauet i Danmark, idet forslaget samlet set vurderes at skærpe miljøkravene til EU miljømærkede smøremidler.

Høring

Danmarks Miljømærkenævn er den 7. juni 2018 blevet orienteret om Kommissionens forslag.

Forslaget har været i skriftlig høring i EU Miljøspecialudvalget. Der er ikke indkommet høringssvar.

Generelle forventninger til andre landes holdninger

Man er fra dansk side ikke bekendt med offentlige tilkendegivelser om forslaget i andre medlemsstater, men der forventes at være et kvalificeret flertal for forslaget blandt medlemsstaterne.

Regeringens generelle holdning

Regeringen er positiv overfor forslaget til reviderede miljømærkekriterier for smøremidler. Der findes ingen danske producenter af EU miljømærkede smøremidler i Danmark med EU miljømærket eller Svanen, så konkrete danske erfaringer er få. Regeringen støtter ideen om bæredygtighedskrav til indholdet af fornybare stoffer, på linje med, at et sådant krav stilles til produkter af træ, for eksempel møbler eller papir. I nærværende forslag er der kun stillet krav om certificering af palmeolie. Danmark vil arbejde for, at næste revision indeholder krav om certificeret sojaolie, og muligheden for at inddrage certificering af andre plantebaserede råmaterialer. Regeringen agter på den baggrund at støtte forslaget.

Tidligere forelæggelser for Folketingets Europaudvalg

Sagen har ikke tidligere været forelagt Folketinget.